

MLADI IZMEĐU CRKVE I SEKTE

Mijo NIKIĆ, Zagreb

Sažetak

Autor raspravlja o situaciji mladeži koja se suočuje sa crkvenim navještajem vjere i ponudom sekta i novih religioznih pokreta. Psihološki profil članova pokazuje da u njih ulaze dominirajuće osobe koje su slabo povezane s Katoličkom crkvom, studenti i siromašni radnici. Svaki si bira onu zajednicu koja mu se čini prihvatljivom. Nakon navođenja razloga koji mlade vode ke sektama, autor raspravlja o načinu promidžbe sekta i o odgovoru Crkve na tu pojavu.

Ključne riječi: sekta, mladi, Crkva, odgoj, pastoral mladih.

1. Aktualnost teme

Zadnjih tridesetak godina u svijetu su se pojavile razne vjerske ili pak pseudo-religiozne sekta, mnogobrojni religijski pokreti istočne i zapadne provenijencije. Val nove religioznosti nije mimoišao ni Hrvatsku, nego ju je dobrano zahvatio. Priopćenje kardinalskog zbora 1991. kaže da se radi o univerzalnemu fenomenu koji zabrinjava Katoličku crkvu. Da ta pojava zabrinjava i Katoličku crkvu u Hrvatskoj dokaz je i ovo predavanje na ovom tečaju na kojem se obrađuje tako važna tema kao što je kršćanski odgoj naše mladeži.

Novi religijski pokreti ili sekta jesu veliki izazov za Katoličku crkvu jer se predstavljaju kao alternativa kršćanskom naviještanju spasenja po Kristu Isusu. Naime, nekršćanske sljedbe koje dolaze s Istoka kao i antropozofsko-teozofska udruženja iz ambijenta New age-a, propovijedaju kako čovjeku ne treba spasenje po Kristu, nego prosvjetljenje koje mu može dati guru, učitelj ili svemoćni vođa. Osim toga, čak i neke sekta koje se nazivaju kršćanskim ne naviještaju više Krista kao jedinog Spasitelja svijeta. Nova religioznost prisutna u sektama propovijeda samootkupljenje preko reinkarnacije i poziva na samoostvarenje preko aktiviranja skrivenih potencijala ljudske psihe i njegova duha. Ovakvi stavovi su pravi izazov Crkvi koja je uvjerena da je spasenje svih ljudi u Isusu Kristu. »Bog nam je dao život vječni, i taj je život u njegovu Sinu. Tko ima Sina, ima život, tko nema Sina Božjega, nema života u sebi« (1 Iv 4,11–12).

Poplava novih religijskih pokreta je izazov, a ponekad i stvarna opasnost također i za društvo, bez obzira da li se radi o vjernicima ili nevjernicima. Poznati su slučajevi ubojstava i masovnih samoubojstava koja su se dogodila u krugovima nekih sekta. Spomenimo samo neke drastične primjere.

1978. godine u Guajani je 900 članova sekte »Hram naroda«, zalučeni svojim vođom Jimom Jonesom počinilo kolektivno samoubojstvo.

U listopadu 1994. pronađeno je 48 žrtava sljedbe »Red Sunčeva hrama«, spaljenih u dvije različite vile u isto vrijeme u Švicarskoj i Kanadi.¹

U ožujku 1997. god. 39 članova kompjutorske sekte »Heaven's Gate« također je izvršilo kolektivno samoubojstvo u Kaliforniji.

Treba reći da nisu sve sekte tako opasne i destruktivne, ali je istina da ima vrlo pogibeljnih sekta ne samo za Crkvu, nego i za društvo u cjelini. U Hrvatskoj su se događale čudne pojave među mladima koji su se zanimali za neke sekte ili okultne pojave. Sigurno je bilo u tim krugovima više nerazriješenih ubojstava i samoubojstava, najviše među mladima. Prema tim pojavama ne možemo i ne smijemo ostati ravnodušni ni naivno miroljubivi. Da li možemo nešto promijeniti na tom području, to je već drugo pitanje. U svakom slučaju nešto treba pokušati. Dobri pastiri idu tražiti svoje izgubljeno stado, poručuje nam Evanđelje.

2. Psihologija mladih

Mladenaštvo predstavlja individualni izlazak iz djetinjstva prema zrelosti. »Mladi postaju zreli dvije godine kasnije nego što oni računaju, a dvije godine ranije nego što su ih njihovi roditelji spremni priznati zrelima« (Hamachek). To je razdoblje najštetnijih sudara i otuđivanja djece od roditelja i od Crkve, koji ponekad rezlutiraju pravim tragedijama mlade osobe.

Poteškoće koje proživljava mlada osoba slične su poteškoćama putnika koji putuje pustinjom. Na tom putu nema sigurnih oznaka, iznenada ih prekrije pijesak, temperatura se vrlo brzo drastično mijenja: vrući dani i hladne noći, malo vode i puno opasnosti koje vrebaju na karavanu.

Osnovni problem adolescenta je borba za samostalnost i neovisnost, želja da što prije postane slobodan. U toj borbi žestoko se napadaju pokroviteljski autoriteti, obitelji, škole, Crkve, društva općenito. Međutim, kako je sloboda po svojoj naravi zahtjevna i traži od svakog pojedinca veliku odgovornost, to je često za mlade prevelik teret koga se boje i od kojega na razne načine bježe. Najčešće se bježi u automatizam, destruktivnost, protest i konformizam. U ovom kontekstu

¹ BOGDAN, J., Vrste i raširenost novih religioznih pokreta – sekta u zapadnom svijetu, *Riječki teološki časopis*, 1/1996. (god. 4.), str. 46.

spominjem i sekte ili sljedbe kao jednu mogućnost u koju mladi mogu pobjeći na putu traženja vlastitog identiteta.

3. Tko ulazi u sekte: psihička konstitucija novih članova raznih sekti

Najranjivija i najpogođenija skupina koja ulazi u sekte jesu mladi koji su bez posla, neaktivni u životu župe, koji dolaze iz nesređene obiteljske sredine ili pripadaju etničkim manjinama, te ako žive u mjestima koja su udaljena od utjecaja Crkve.

Članovi novih religijskih pokreta i sekti pripadaju uglavnom ovim grupama:

a) *Dominirajuće osobe* koje su slabo povezane s Katoličkom Crkvom ili joj se jako protive svojim antiklerikalnim stavovima, sklone egzotičnim i okultnim učenjima. Oni se uglavnom odlučuju za pokrete budističkog obilježja.

b) *Studenti* srednje i više klase s prosječnom kulturom, koji su otvoreni za nova duhovna iskustva. Oni se opredjeljuju za Crkvu jedinstva (munovci), Crkvu znanosti, Sai Babu, Hare Krišna, Obitelj ljubavi, Ananda Marga.

c) *Novi siromasi* suvremeni radnici iz nižih slojeva, vlasnici manjih trgovina i emigranti s juga na sjever gdje se još nisu uklopili. Oni se odlučuju za sektu Jehovinih svjedoka, Novu apostolsku crkvu, mormone, pentekostalne pokrete, te okultizam i spiritizam.²

S obzirom na psihičku konstituciju, neki razlikuju dvije vrste: prva – osobe psihički »normalne« koje ulaze u sekte nakon neke krize ili razočaranja (zaljubljenost, rastava roditelja); druga vrsta su osobe s većim ili manjim psihičkim opterećenjem koje u sektama traže svoju sigurnost i liječenje depresivnih stanja.

Kad su u pitanju psihološke strukture ličnosti, koje se zanimaju za sekte, može se reći da svaka struktura na svoj način doživljava Boga i kao takva sklona je određenoj vjerskoj sekti. Veliki poznavatelj psihologije religije, dr. Vladeta Jerotić kaže: »Za razliku od prinudnih neurotičara, koji su skloni strogim protestantskim kršćanskim sektama (kao što su Jehovini svjedoci ili adventisti), narcističko-shizoidni tip vjernika radije odlazi u neku grupu koja njeguje neku od istočnjačkih formi filozofije i religije, kojima u osnovi leži svijet kao privid, što sasvim odgovara prividnom življenju ovakvih ljudi, nikad dovoljno inkarniranih u ovu zemlju i njenu realnost.«³ Odnos depresivne osobe prema religiji obilježen je velikim osjećajem krivnje zbog slabe vjere, mlake ljubavi i skoro nikakve nade. »Ako još ima sačuvane snage za intelektualnu radoznalost, događa se da se de-

² Usp. INTROVIGNE, M. – AMBROSIO, G., *L'Europa delle nuove religioni*, ELLE DI CI, Torino 1993., 86.

³ JEROTIĆ, V., »Psihologija i religija«, u: *Psihijatrija*, ur. KECMANOVIĆ, D., Medicinska knjiga – Svjetlost, Beograd–Zagreb 1989., sv. I., str. 595.

presivni čovjek okrene od kršćanstva budizmu, čija mu filozofija pesimizma više odgovara».⁴ Konačno, histeričnu strukturu ličnosti karakterizira pojačana samosvijest, površnost, erotično-seksualna uzbudljivost, sklonost tjelesnim senzacijama koje su izraz burnih duševnih zbivanja te pretjerana srdačnost i neumorni optimizam. Religiozni život histeričnih osoba često je izobličen, pa čak i izopačen. Odlikuje se naglim oduševljenjem i brzim popuštanjem. »Zbog uključivanja erotično-seksualnog u većinu svojih događanja, histerici i u vjerskom životu miješaju religiozno s erotičnim i seksualnim, kao i emotivnim, uopće... Željni su čuda i skloni da u njih brzo povjeruju, bez snage naprežanja da se nešto trajnije i dublje u toj vjeri ostvari.«⁵ Histerične strukture ličnosti sklone su onim sektama u kojima ima puno ezoterije, antropozofije, magije, i sotonističkih elemenata.

Talijanski psihijatar Francesco Saviotti kaže da bi se moglo reći kako za svaku osobnost postoji određena vjerska sljedba. Tako npr. on kaže da »Moonovci« ili pripadnici crkve ujedinjenja predstavljaju sljedbu koja lako pobuđuje osjećaj krivnje i kao takva prikladna je onome koji ima potrebu za autoritativnom osobom koja je svuda prisutna i koja se ponaša kao otac koji sve određuje, pa i djevojku koju treba oženiti. Pripadnici sekte Jehovinih svjedoka su pretežito osobe koje Boga doživljavaju kao strogo suca, bez puno milosrđa.

Naravno, postoje i sasvim zdrave osobe koje slobodno pristupaju sektama zbog svojih osobnih motiva.

4. Zašto mladi ulaze u sekte

Višestruki su razlozi zašto se mladi ljudi odlučuju za pojedine sekte. Čovjek je po svojoj naravi religiozno biće, on čezne za apsolutnom srećom i neizmjernom ljubavlju. Sve to za čim čezne srce mladog čovjeka može se naći samo u Bogu. A Boga koga nisu našli u svojim tradicionalnim crkvama, mladi traže u raznim sektama i novim religijskim pokretima. Neki u sektama traže sreću, toplinu koju nisu dobili u obitelji ili u svojoj crkvi, drugi koji su skloni magiji i ezoteriji lakše nalaze u sektama zadovoljenje svojih potreba za ekscentričnom pobožnošću. Neki se uključuju u pojedine sekte i radi materijalnog probitka, jer ima sekti koje obećavaju materijalnu sigurnost svojim sljedbenicima. Mnogi, nažalost najsjednu, a kasnije se razočaraju. Naravno, ima i onih koji iz vlastitih osobnih uvjerenja izabiru sebi vjersku sljedbu u kojoj će zadovoljavati svoje vjerske potrebe. Rekao bih također da je za pojavu sekti krivo i previše sekularizirano društvo koje je željelo isključiti Boga iz javnog života ljudi. Osim toga nesnalazjenje i tro-

⁴ JEROTIĆ, V., ib. str. 596.

⁵ JEROTIĆ, V., ib. str. 596–597.

most tradicionalnih religijskih zajednica na svoj način su krivci za pojavu raznih sekti.

Prema dokumentu *Fenomen sekti*, u 75 odgovora nacionalnih biskupijskih konferencija diljem svijeta prisutni su slijedeći razlozi zanimanja i ulaska u sekte:

1) Traganje za pripadnošću (osjećaj za zajednicu)

Mnogi se mladi osjećaju kao bez korijena i sami. Odatle potreba da nekamo pripadaju.

Čini se da sekte nude: ljudsku toplinu, pažnju i podršku u svojim zajednicama u kojima osoba osjeća zaštitu i sigurnost.

2) Traganje za odgovorima

Život koji živimo pun je problema, zagonetki i zamršenih situacija koje vapiju za pravim odgovorima.

Čini se da sekte nude: jednostavne i gotove odgovore na sva teška i zamršena pitanja i situacije.

3) Traganje za cjelovitošću («holism«)

Mnogi se osjećaju povrijeđenima i isključenima od strane roditelja, prijatelja, profesora, Crkve. Žele cjelokupno ozdravljenje duše i tijela.

Čini se da sekte nude: religiozno iskustvo koje zadovoljava ne samo intelektualne, nego još više afektivne potrebe ugrožene osobe. Nude fizičko i duhovno ozdravljenje i pomoć u problemima s drogom ili alkoholom.

4) Traganje za kulturnim identitetom

U mnogim zemljama Trećeg svijeta samo društvo se nalazi u stanju duboke razdvojenosti od tradicionalnih kulturnih, društvenih i religioznih vrednota, koje su potrebne, posebno mladima za formiranje njihova identiteta.

Čini se da sekte nude: široko mjesto tradicionalnoj religijsko-kulturnoj baštini, spontanosti i sudjelovanju.

5) Potreba za priznanjem i osobitošću

Ljudi ne žele biti anonimna masa, broj ili član bez lica u gomili. Oni žele da se osjete važnima, prihvaćenima, da im se prilazi osobno i s poštovanjem. U velikim župama je to jako teško ostvariti.

Čini se da sekte nude: određenu brigu za pojedince, jednaku šansu za služnje i upravljanje, mogućnost da se razviju vlastiti potencijali, priliku da se pripada jednoj elitnoj grupi.

6) Traganje za transcencijom

Čovjek, kao što reče Pascal, neizmjerljivo nadilazi čovjeka, zato on, u traženju istine, traži i ono što je skriveno, mistično, traži sve ono što bi moglo osmisliti i promijeniti vlastitu egzistenciju. Drugim riječima čovjek traga za transcencijom.

Čini se da sekte nude: smisao za spasenje, kršćanske sekte nude biblijski odgoj, obećavaju olako primanje darova Duha Svetoga i duhovno ispunjenje.

7) Potreba za duhovnim vodstvom

U mnogim obiteljima nedostaje istinska roditeljska potpora i strpljivo vodstvo. Također i u tradicionalnim većim religioznim zajednicama zanemareno je osobno zalaganje odgovornih u crkvi za strpljivi odgoj i vodstvo u duhovnom životu.

Čini se da sekte nude: vodstvo i orijentaciju karizmatičkih vođa. Osoba učitelja, vođe, gurua ima važnu ulogu u povezivanju učenika. U nekim slučajevima se radi o svojevrsnoj histeričnoj odanosti utjecajnom duhovnom vođi, koji se naziva: mesija, prorok, guru, vođa.

8) Potreba za vizijom, za novim svijetom

Živimo u svijetu koji je, s pravom, zabrinut za svoju budućnost. U takvoj situaciji mnogi se osjećaju nemirima ili čak očajima, bez pomoći i snage. Ne vjeruju više tradicionalnim religijama i traže nove znakove nade da izađu iz svoje nemoći.

Čini se da sekte nude: »novu viziju« sebe samog, čovječanstva, povijesti, svemira. Obećavaju novi svijet, novo doba (»New Age«).

9) Potreba za sudjelovanjem i angažmanom

Mnogi, posebno mladi, žele sudjelovati u donošenju odluka i predviđanja kojima se stvara novi svijet.

Čini se da sekte nude: konkretno poslanje za bolji svijet, zahtjev za potpunim predanjem.

Uz ove spomenute, uglavnom svjesne motivacije, postoje također i oni nesvjesni, često odlučujući motivi koji »tjeraju« osobe u razne vjerske sljedbe.

Tako je moguće da mladi, koji su u konfliktnim odnosima sa svojim roditeljima, uđu u neku sljedbu nošeni nesvjesnom motivacijom da se tako osvete svojim roditeljima. Brojni su primjeri koji potvrđuju ovu mogućnost.⁶

Osobe koje su osamljene u svojim obiteljima, tražit će u sljedbama mogućnost bratskog života i istinsku obiteljsku atmosferu. Oni koji su psihički labilni i nesigurni u sebe, često se dobro osjećaju u strogo strukturiranim zajednicama kao što su neke sljedbe. Osobama kojima manjka unutarnja sigurnost teško je živjeti u ozračju slobode i osobne odgovornosti. Zato se takve osobe rado odlučuju za

⁶ Jedan novinar »Sterna« koji je proučavao sljedbenike sekte »Hare Krišna« u Njemačkoj zaključio je da nije mudrost Indije ono što privlači mlade ljude: »Ono što ih mami, jest pustolovina, izazov. Mami ih neka religiozna ludost, koja svu razumnost, prosvijećenost i naprednost svijeta svojih roditelja smatra glupošću«. BISCHOFBERGER, *Novi religiozni pokreti*, UPT, Đakovo, 1986., str. 16.

fundamentalističke vjerske sljedbe koje im onda služe kao obrambeni mehanizmi koji ublažuju njihovu unutarnju tjeskobu, budući da ih oslobađaju odgovornosti slobodnog biranja. Naime, u takvim autoritarnim sljedbama za sve odlučuje veliki vođa, guru, lider, šef. Kad dođu u ovakvo stanje, mladi su u velikoj opasnosti da postanu žrtve neke autoritarne sljedbe u kojoj njezin vođa praktički zamjenjuje samog Boga.

5. Metode promidžbe prisutne u sektama i NRP

Većina vjerskih sekta ima dobro razrađene metode promidžbe kojima »love« potencijalne članove. Scenarij postupka novačenja članova u sekte rađen je u smislu slamanja eventualnih otpora društvenom i psihološkom manipulacijom. U početku se novom članu pristupa s puno pažnje i ljubavi, čak ga se »bombardira« ljubavlju (lovebombing), obećava mu se sreća po principu ključ u ruke. Neke sekte se služe čak i prostitucijom za pridobivanje novih članova kao npr. sekta »Božja djeca«. Nakon emocionalnog bombardiranja ljubavlju slijedi intelektualno bombardiranje koje se sastoji u svojevrsnom pranju mozga: od novog člana se traži da napusti svoje prijatelje, pa čak i roditelje, da odbaci svoju kulturu, način odijevanja i da se u svemu prepusti vodstvu onih kojih će za njega u svemu odlučivati. Od sljedbenika sekte Hare Krišna traži se svojevrsna transformacija svijesti. Hugo Stamm pišući o raznim fazama indoktrinacije prisutne u sektama, za spomenuti pokret kaže: »... sljedbenici Krišne moraju se odreći svoga prethodnog identiteta i postići brzu duhovnu transformaciju. Transformaciju čije posljedice sljedbenici ne mogu ni kontrolirati niti na njih utjecati. Skladni razvoj osobnosti tada više nije moguć.«⁷

Većina ovih pokreta imaju živog karizmatičkog vođu, koji je vrlo autoritativan i često traži posvemašnju poslušnost. Promatrajući slijepu poslušnost koju mladi u nekim sektama poklanjaju svojim vođama, moramo priznati da Erich Fromm ima pravo kada kaže, da »čovjek hoće pobjeći od slobode; on hoće dar slobode što prije svaliti na druge«.

U nekim sektama vlada uvjerenje da ne postoji nikakv drugi put k spasenju, osim onog preko gurua. Tko sluša njega, sluša i čuje Boga; tko slijedi njega, slijedi Boga. On je Bog u vidljivom obliku, kako kaže veliki Vivekanada. Slavni učitelj Brahmananda je tvrdio da ne postoji razlika između gurua i Boga. U sljedbi ili pokretu Hare Krišna mladi vrše obrednu ceremonijalnu prostraciju pred svojim guruom kojemu onda peru noge. Osnivač Crkve ujedinjenja, Mun je rekao svojim pristalicama: »Ja sam vaš mozak«. Jim Jones je svojom 'Sektom hra-

⁷ STAMM, Hugo, *Le sette – manipolazione, potere, schiavitù: consigli per liberare e liberarsi*, San Paolo, Cinisello Balsamo (Milano), 1997., str. 92.

ma' na zastrašujući način pokazao do kakve katastrofe može doći kada psihički bolestan religiozni vođa postane apsolutni autoritet. Još davno prije tragičnog kraja u Jonestownu, on je, navodno, bacio Bibliju na pod i tom prilikom rekao: »Previše ih je koji gledaju u nju umjesto u mene!« Jedno nekadašnje Božje dijete izjavilo je pred sudom u New Yorku, da su mu slijedeće utuvili u glavu: »Mi nismo pod zakonom, mi smo odgovorni samo pred svojim vođama, koji su za nas odgovorni pred Bogom«.

6. Temeljni aspekti NRP

Novi religiozni pokreti i vjerske sekte uglavnom daju prednost afektivnosti nad razumom, to znači kod većine dominira neka čudna misterioznost, razni zanosi, često puta na granici histeričnog ponašanja.⁸

Sljedbe u velikoj mjeri njeguju takozvano fundamentalno, nekritičko tumačenje Biblije. Izvlače riječi iz konteksta i tumače ga po svojoj volji, često ono sporedno pretvaraju u glavno i obratno. »U skladu s tim ne priznaje se valjanost ni jednoga drugog puta k spasu osim vlastitog, jer samo taj vlastiti vodi do cilja bezuvjetno i nepogrešivo, a oni koji njime idu jesu 'izabranici'... Karakteristično je i osobno zalaganje kao i pobožnost temeljena na doživljaju.«⁹

U nemalom broju sljedbi odlučujuću ulogu igraju objava i proroštvo, ekstatične pojave i opsjednutost nadosjetilnim. Većina sekti zanemaruje znanstveno tumačenje svojeg nauka. Sljedba se poziva na čuvstvo i volju, a ne na razum. Uvjereni su da su samo oni »izabranici«.

7. Odgovor Crkve na pojavu sekti

I izvanredna Sinoda biskupa 1985. upozorava da znakovi vremena moraju biti stalno analizirani. Priznaje se povratak svetomu kao i činjenica da neke osobe traže zadovoljenje svoje potrebe za svetim preko sekti. Crkva bi trebala više paziti na to da ljude vodi k Bogu u Kristu, a ne toliko da čuva svoje strukture. Crkvu valja razumjeti i živjeti kao misterij i kao zajedništvo. Budući da je Crkva zajedništvo, ona treba učiniti opipljivim sudjelovanje i suodgovornost vjernika na

⁸ »Vlastito ja može ovdje fantazirati, mudrovati, govoriti, čitati, raditi, psovati, kritizirati, plakati, uzdisati, drhtati, klicati, pjevati aleluja, spominjati doživljaje, darivati sveti poljubac, padati na koljena, govoriti tuđim jezicima, prizivati duhove – i sve se to prihvaća bez pogovora, čak s divljenjem, s poštivanjem uz oponašanje i visoko vrednovanje, dapače, vlastito ja može se izivjeti, izbješnjeti, i to pod prividom božanske pravde i uz religiozni zanos« (KROENFERT, G., »Zur Psychologie des Sektenwesens«, u: *Kirche und Gegenwart* 11 (Dresden/Leipzig) 1930., str. 22).

⁹ BARTZ, W., *Sekte danas*, KS, Zagreb, 1984., str. 10.

svim razinama. »Katolička Crkva ne odbacuje ništa što je u nekršćanskim religijama istinito i sveto...« (Fenomen sekti, 5).

»Sinoda naglašava duhovnu formaciju... Ohrabruje duhovni i teološki dijalog među kršćanima te dijalog koji može otvoriti i komunicirati nutrinu potičući različite oblike duhovnosti kao posvećeni život, duhovne pokrete, pučku pobožnost, pridajući veću važnost Božjoj riječi, a sve to čini tako da Evanđelje dosegne Božji narod po svjedočenju koje mu se pruža.« (Fen. sekti, 5).

Izazov i pastoralni pristupi

Većina onih koji pristupaju nekoj sekti, u većoj ili manjoj mjeri jesu »oni koji se osjećaju izgubljenima« – i zato »žele biti nađenima«. Postoji neka praznina koja vičući traži da bude ispunjena. Imajući tu činjenicu – istinu na umu, dokument *Fenomen sekti* predlaže slijedeće:

7.1. Osjećaj za zajednicu

Tradicionalne župske zajednice bi trebale više pažnje, razumijevanja i ljubavi posvetiti onima koji su na rubu društva, mladima koji dolaze iz rastavljenih obitelji. Trebalo bi u okviru župe osnivati manje bazične crkvene zajednice s puno razumijevanja za osobno prihvaćanje svakog pojedinca. To bi trebale biti zajednice koje mole, karitativno djeluju, evangeliziraju, svjedoče svoju vjeru kao pravi misionari.

7.2. Formacija i stalna formacija

Da odgovori potrebama vremena Crkva naglašava potrebu evangelizacije, kateheze, odgoja i neprestanog oblikovanja u vjeri i to na biblijskom, teološkom i ekumenskom planu. Središnje mjesto treba zauzimati Sveto pismo, a trebalo bi više i bolje upotrebljavati sredstva društvenog priopćavanja.

7.3. Osobni i obuhvatni pristup

Treba naglašavati ljudima istinu kako ih Bog osobno ljubi, kako su oni kao pojedinci jedinstveni u Božjim očima, kako imaju svoju vlastitu povijest koja ide od rođenja do uskrsnuća prelazeći kroz smrt. »Posebna pažnja mora biti posvećena dimenziji iskustva, tj. osobnom otkrivanju Krista po molitvi i angažiranom životu... Zasebnu pažnju valja posvetiti službi iscjeljivanja po molitvama, pomirenju, bratstvu i pažnji prema drugima.« (Fen. sekti, 3.3)

7.4. *Kulturni identitet*

Evandjelje treba biti naviješteno kao snaga koja djeluje i pomaže čovjeku u njegovom svakodnevnom životu. Evandjelje naviješta Kraljevstvo Božje, a ono želi prožeti čitavog čovjeka i sve ono što on radi, što ga muči i veseli.

7.5. *Molitva i kult*

Klasične modele liturgije i kulta treba, koliko je to moguće, prilagođivati kulturnoj sredini i psihološkoj potrebi vjernika. Riječ Božju valja nanovo otkriti kao važan elemenat u izgradnji zajednice. »Naviještanje ne smije biti teoretsko, inelektualističko i moralizatorsko, nego ono pretpostavlja svjedočenje navjestiteljeva života«. (Fen. sekti, 3.5).

7.6. *Sudjelovanje i vođenje (»leadership«)*

Više mjesta treba dati laicima u crkvi, oni bi mogli voditi mnoge administrativne poslove župe. Svećenici bi trebali biti »više kao braća, vođe, tješitelji, ljudi molitve. Suviše često postoji distanca između vjernika i biskupa, pa čak i između biskupa i njegovih svećenika, distanca koju valja nadvladati.« (Fen. sekti, 3.6).

8. Kako pomoći mladima i što savjetovati roditeljima

Odgovor je iznijansiran, ovisi o pojedinačnim slučajevima. U svakom slučaju »ne možemo biti naivno miroljubivi« (Fenomen sekti, 4). Razlog je u tome što neke sekte mogu razoriti osobnost, dovesti u rasulo obitelj i društvo, razvodniti ili posve iskriviti Evandjelje Kristovo. U nekim zemljama preko nekih sekti djeluju ideološke snage i ekonomsko politički interesi potpuno tuđi iskrenoj zauzetosti za čovječanstvo, služe se onim ljudskim u neljudske svrhe.

Da se pomogne mladima potrebno je imati puno strpljenja i dati im mogućnost da kroz razgovor i iskreni dijalog izreknu sebe i tako dotaknu i one nesvjesne motive svojega ponašanja. Prema tome, roditelji bi trebali naučiti dešifrirati nesvjesne poruke svoje djece kako bi im mogli adekvatno pomoći. To znači razumjeti kako mladi ulaze u neku sljedbu ne zato da promijene svoju religiju, nego zato da dadnu do znanja svojim roditeljima da im se ne sviđa dosadašnji njihov način komuniciranja s njima. Istinski, otvoreni razgovor pun povjerenja mogao bi, u mnogim slučajevima, pomoći mladima da otkriju nesvjesne motive svojega ponašanja i prema religiji zauzmu svjestan i odgovoran stav.

Kako pomoći mladima da ne postanu žrtve razorne moći beskrupuloznih autoriteta u vjerskim fundamentalističkim sljedbama? I ovdje je najbolji odgovor u prevenciji. U obitelji mora biti prisutan autoritet koji je istodobno zahtjevan i

principijelan ali također i pun ljubavi i razumijevanja, autoritet koji neće za sve sam odlučivati nego će svoju djecu odgajati za slobodu i tako razvijati u njima duh odgovornosti.

Kakav stav imati prema onima koji su ušli u neku sektu?

Na ovo pitanje nema čudesnog recepta, ali poznavanje nekih činjenica ipak može pomoći zabrinutim roditeljima.

1. U prvom redu treba zadržati kontakt i odnos u duhu prihvaćanja i dijaloga. Nije dobro voditi duge teoretske rasprave, nego pokazati puno ljudske topline. Nerazboriti napadi na dotičnu sljedbu najčešće probude u novom članu te vjerske zajednice potrebu da brani svoj pristup toj sljedbi.

2. Nastojati shvatiti ono što drugi kaže, jer u sljedbu se ne ulazi bez nekih motiva. Često mladi upadaju u sljedbu jer su u njoj, možda, prvi put našli nekoga tko će ih strpljivo slušati.

3. Zatim treba prihvatiti drugoga takvog kakav on jest u svojoj novoj situaciji. To ne znači opravdati njegov postupak, nego tako steći slobodu da mu smijemo i mogemo reći sve ono što je za njega pogibeljno u sljedbi u kojoj se nalazi.

4. Korisno je izmjenjivati komunikaciju religioznog iskustva i tako pokazati novom sljedbeniku da je autentično iskustvo Boga moguće doživjeti, a da se ne mora zato ulaziti u neku sljedbu.

Kad osoba izađe iz neke totalitarne sljedbe treba je prihvatiti s ljubavlju i naučiti je kako opet živjeti u starom društvu. Nužno je biti strpljiv i htjeti slušati izbjegavajući interpretaciju onoga što je osoba živjela u nekoj sljedbi. Nije dobro postaviti se kao novi vođa ili svemoćni guru, nego ohrabriti osobu da povjeruje kako je sposobna sama pametno razmišljati i odgovorno se ponašati.

Osobe koje napuste određenu sljedbu na početku osjećaju žalost i tjeskobu zbog gubitka topline i prijateljske prihvaćenosti koju je eventualano doživljavao u sljedbi. Takva se osoba često osjeća kao neki ovisnik koji je prestao uzimati drogu. Osoba koja je duže vremena živjela u nekoj totalitarnoj sljedbi nastavit će, nakon što napusti sljedbu, jednako razmišljati i ponašati se kao prije dok je živjela u krugu ljudi koje je sada ostavila. Prema njima treba imati puno strpljivosti, ali istodobno im pomagati da usvoje novi način razmišljanja i ponašanja, koji je drukčiji od onoga koji su u sljedbi usvojili.

Ako su bivši sljedbenici neke vjerske sljedbe bili izvrgnuti specijalnim tehnikama psihološkog uvjetovanja, kao što su psihičko nasilje i pranje mozga, u tom slučaju potrebna im je stručna psihološka pomoć, tkzv. »deprogramiranje«.

Zaključak

Za nas je utješna misao, kako nismo mi, nego Bog koji po Kristu spašava svijet, a On je, istina veoma zahtjevan, a s druge strane opet beskrajno tolerantan

i strpljiv. On nas uči da je ljubav strpljiva. On zna pravo pisati po krivim crtama. Preko nemoći i poraza postiže veličanstvene pobjede. Možda smo za pojavu sekta i odlazak mladih u njih krivi i mi svećenici zato što nismo uvijek znali prenijeti mladima pravu sliku Boga. Jedan je jednom izjavio: »Tako su mi govorili o Bogu, da sam se na kraju više bojao Boga nego vraga«. A Bog je ljubav i beskrajno milosrđe.

Drugi naš zadatak je navijestiti mladima Isusa Krista kao njihova najvećega prijatelja. Sam Isus reče jednom: »Vas sam nazavao prijateljima«. A ne samo mladima, nego čitavom svijetu, da bi mogao opstati, potreban je Krist. Sveti je Hilarije tu istinu izrekao riječima koje zaslužuju da se nauče napamet. On kaže: »Ništa nije za svijet tako pogubno kao ne primiti Krista«.

Treći naš zadatak je obnova vjere u snagu Duha Svetoga. Samo svojim ljudskim silama, mi smo stvarno nemoćni. Ali uvjereni u istinu da je veći Onaj koji je u nama, nego onaj koji je u svijetu, s pravom se smijemo pouzdati u ohrabrenje koje nam naviješta Sv. pismo, naime da Duh Sveti potpomaže našu nemoć. On može sve. Prožeti njime, smijemo se upustiti u bilo koju borbu. Drugim riječima, najprije treba molitvom i žrtvom otvoriti srce mislima i nakanama Božjim, njegovoj milosti.

Uz ova nadnaravna sredstva koja su na prvom mjestu, mi moramo činiti sve ono što možemo, moramo dakle poduzeti i naravna sredstva koja su nam na raspolaganju u našem pastoralnom djelovanju s mladima.

Ne bih želio ponavljati, nego samo podsjetiti na malu, ali vrlo važnu knjižicu pod naslovom *Fenomen sekta* u kojoj se mogu naći korisni savjeti o kojima je već ovdje bilo riječi. Taj dokument kaže: »Izazov sekta ili novih religioznih pokreta treba poticati našu obnovu u korist veće djelatnosti« (4).

Treba imati više ljubavi i vremena za mlade. Osigurati im prikladna mjesta za okupljanje, igru i druženje u ambijentu župskih dvorana. Mislim da bismo puno mogli naučiti od Salezijanaca koji uz svoje župe imaju poznate oratorije gdje se mladi okupljaju, imaju razne sekcije, uče svirati razne instrumente, imaju mogućnost baviti se raznim sportovima. Kad su tako zaokupljeni onim što vole, mladi neće imati potrebu tražiti sreću i svoj identitet u raznim sektama.

U svome pastoralnom djelovanju, poglavito na razini župa i biskupija, Crkva treba puno više voditi računa o izgradnji crkvenog zajedništva među mladima. U tom smislu bit će jako korisno osnovati ili aktivirati razne udruge vjerskog sadržaja i orijentacije i uputiti mlade da se u njih uključe. Jedna od takvih mogućnosti je i Svećenički Marijanski pokret u kojem već ima lijep broj mladih koji u ovom pokretu mogu u svojoj pobožnosti izraziti i, tako često zanemarenu, osjećajnu stranu vlastite ličnosti. Mladi imaju veliku potrebu za doživljavanjem Boga, također i na osjećajnoj razini svoje osobnosti. Ta je potreba legitimna i legalna. Istina je da se moramo čuvati od sladunjave pobožnosti, ali je isto tako istina

da se moramo jednako tako čuvati intelektualističke pobožnosti koja bi prezirala ljudsku afektivnost. Ne smijemo zaboraviti da je i ljudska osjećajnost mjesto susreta s Bogom, mjesto u kojem se događa susret ili otpad od Boga. Zato smatram da bi u tu svrhu bilo jako korisno oživjeti i zrelo aktualizirati neke tradicionalne pobožnosti kao npr. devet prvih petaka, svibanjske i listopadske marijanske pobožnosti, hodočašća mladih u razna svetišta s mogućnošću organiziranja pokorničkog bogoslužja, pobožnost križnog puta i dr.

Sveti Pavao je u poslanici Rimljanima dao dobar savjet kako treba postupati sa sektama, kao i sa svim ljudima. On kaže: »Nikome ništa ne budite dužni, osim da ljubite jedan drugoga, jer tko ljubi bližnjega, ispunio je Zakon« (Rim 13,8). A ljubiti drugoga, reče sv. Toma Akvinski, znači pomoći mu da se oslobodi zablude u koju je, možda, upao.

Zusammenfassung

DIE JUGENDLICHEN ZWISCHEN KIRCHE UND SEKTE

Der Autor unternimmt eine Darstellung der Situation der Jugendlichen, die sich zwischen der kirchlichen Verkündigung und dem Angebot der Sekten befinden. Er zeichnet das psychologische Profil ihrer Mitglieder, ihrer Herkunft und ihrer Motive, die zum Übertritt zur Sekte führen. Am Schluß hebt er die Hauptcharakteristika der Wirkung der Sekten hervor, sowie auch die Leitlinien der kirchlichen Pastoral, die dem entgegenzuwirken hat.

Schlüsselworte: Sektenwesen, Jugend, Kirche, Jugendpastoral, Erziehung.